Kelmtejn Mill-Caritas Malta Epilepsy Association.

Novembru 2002. Nru. 5

Laqghat li jmiss.

Minn-Novembru 2002 l-quddiem il-laqghat se jinbidlu ghat-tieni nhar t-Erbgha tax-xhar (2nd Wednesday) dejjem fis-sitta ta' filghaxija l-Caritas Floriana. B'hekk inkunu nistghu nuzaw is-sala l-kbira meta jkun hemm bzonn.

Fid-13 ta' **Novembru** 2002 nuru video fuq il-Vagus Nerve Stimulation (VNS).

Dicembru: Mhux se jkun hemm laqgha.

Fil-15 ta' Frar 2003 se nergghu norganizzaw **SEMINAR** iehor. Din id-darba t-tema se tkun fuq "L-Epilessija u l-Edukazzjoni". Inheggukom tattendu. Is-sena l-ohra kien success.

Mr. John Bowis, Membru tal-Parlament Ewropew, u fil-Kumitat tal-*European White Paper on Epilepsy*, se jkun Malta fl-1 ta' Novembru 2002. Se norganizzawlu xi laqghat, kif ukoll "Press Conference". It-tema tkun fuq il-'White Paper on Epilepsy' li tkellimna fuqha darb'ohra.

L-EPILESSIJA : tkompli minn-numru 4.

L-ahhar darba rajna kif il-mohh jikkomunika mal-kumplament tal-gisem permess ta'eletriku rqieq u kif kultant l-mohh ghal xi raguni, ma' jkunx jista jirregola dan l-eletriku li jirrizulta f'attakk ta' epilessija. Malajr wiehed jifhem li l-effett ta' l-attakk fuq il-gisem jiddependi fuq liema parti tal-mohh issir din it-tempesta ta' eletriku.
Meta jkun hemm parti biss mill-mohh effettwata, nghidu li l-attakk ta' epilessija huwa **parzjali**. Meta l-mohh kollu jigi effettwat, nghidu li l-epilessija hija **generalizzata**.

Parzjali: Tista tkun *Semplici* jew *komplessa*. Fil-kas li tkun Parzjali Semplici, il-persuna ma' titlifx il-konxju u l-attakk jibda b'sensazzjoni ta' tingis fis-swaba u xamm u toghmiet strambi. Jista wkoll li wiehed jara dawl jew li l-ghajnejn iduru. Gie li t-tingis jinfirex ghal gisem kollu u minn parzjali l-attakk isir generalizzat u l-persuna tintilef minn sensiha.
Fil-kas ta' Parzjali Komplessa, ghal kemm il-persuna ma' tintilifx minn sensiha, ma' tkunx taf x'inhu jsir jew x'inhi tghamel. Tista tibda tfaqqa xuftejha, tghomod, tbabas hwejjiga u tghamel mossi strambi. Tista wkoll tinza hwejjiga, jkolla hellucinazzjonijiet, tghereq, tiehu nifs qawwi u anke tkun inkontinenti. Nies fil-vicin jistghu ma' jifhmux x'inhu jigri u jhossuhom offizi b'certi mossi. Wara attakk bhal dan, il-persuna tista tkun xi ftit aggressiva u nervuza.

Generalizzata: Il-mohh kollu effettwat, u hemm ukoll diversi tipi ta' fits. Dawn huma:
a) Absence (Assenti).
b) Tonic.
c) Atonic.
d) Tonic Clonic.
e) Myoclonic.
f) Status Epilepticus.

Absence (Petit Mal) Tolqot l-iktar lit-tfal. It-tifel jew tifla titlef il-konxju minajr ma' tintilef minn sensiha ghal ftit sekondi. Imhabba li dawn l-attakki ta' Absence jistghu jigru anke mijiet ta' drabi f'jum wiehed, it-tfal jitilfu hafna mill-iskola. Imhabba wkoll li l-attakki huma qsar hafna, l-ghalliema u anke l-genituri ma' jindunawx u jahsbu li t-tifel jew tifla "dejjem iccassata", jew li "mhux tajjeb ghall-iskola". Vista ghand tabib tghamel id-differenza kolla ghal-hajjiet u l-futur ta' dawn it-tfal.

Tonic: Il-persuna tintilef minn sensiha ghal hin qasir – sekondi. Il-gisem jibbies u l-muskoli jiskussjaw minajr ma' jkun hemm konvulzjoni.

Atonic: jew Drop fit. L-oppost ta' tonic. Il-muskoli jirrilassaw u jirtabu u dak li jkun jaqa ma' l-art minajr ma' jkollu konvulzjoni. Ghal dawk il-ftit sekondi, il-persuna tkun intilfet minn sensiha.

Tonic Clonic seizures. (Grand Mal). Il-muskoli jibbiesu u jirrilassaw tul il-hin kollu ta' l-attakk u jikkagunaw konvulzjonijiet. Rawa tohrog mill-halq ghax il-bzieq ikun sfursat minn bejn is snien. Dan jista jkun bid-demm ghax dak li jkun jista jigdem ilsienu. Tul il-hin ta' l-attakk, il-persuna tista tkun inkontinenti. Attakk simili jdum madwar hames minuti izda wara, il-persuna

tibqa konfuza ghal xi hin u tkun trid torqod. Wiehed ma' jkunx jaf li gej attakk izda gie li jkollu sintomi sahansitra granet qabel l-attakk forma ta' ugieh ta' ras, nuqqas ta' rqad, burdati, nuqqas ta' hegga u nervi.

Myoclonic: Skossi ghal ftit sekondi bid-dirajn, bir-ras u kultant anke l-gisem kollu. F'dawk il-ftit sekondi il-bniedem jintilef minn sensieh u jista jaqa pero minajr konvulzjonijiet.
Status Epilepticus: meta tonic clonic fits isiru wiehed wara l-iehor minajr ma' dak li jkun jigi f'sensieh. L-attakki jiehdu fit-tul, iktar minn hames minuti. Dan huwa kas ta' emergenza u jista jikkaguna mewt jew hsara fil-mohh. Ambulanza ghanda tissejjah f'dawn il-kazi rari. Status epileptikus jista jigi k-kagunat bill dak li jkun iwaqqaf il-medicina f'daqqa minn jeddu minajr ma' jikkonsulta tabib

Esperjenzi : Mkecci mill-Oratorju.

"Kelli biss hames snin meta bdejt nattendi l-oratorju. Kont immur biex nitghalllem id-dutrina u biex nilghab, izda nistgha nghid li l-oratorju kien ukoll post fejn hadd hafna mill-valuri tal-hajja u l-formazzjoni tieghi.

Niftakar li l-ewwel attakk ta' epilessija li kelli kien meta kelli tnax il-sena. Imma ta' tifel li kont, xorta bqajt nattendi l-oratorju biex niltghaqa mal-hbieb u nilghab maghhom. Ta' xi hamsa w ghoxrin sena kont bdejt niehu hsieb it-tfal zghar u darba wahda, waqt li kont qieghed maghhom taghni fit zghir. Imhabba f'hekk ma' kontx bqajt f'din il-kariga.

Kien il-Hadd filghodu, ftit gimghat wara, u kont qieghed nilghab il-billiard ma' shabi meta gie d-Direttur u sejjahli. Jien mort hdejh u bla raguni u bla spjegazzjoni, dan qalli li ma' riedx jarani izjed fl-oratorju. Dak il-hin instmatt u staqsejtu r-raguni ta' dan. Hassejt li jekk ghamilt xi haga hazina ghandi nkun naf x'kienet. Imma hu rega wiegeb billi qalli li ma' riedx jarani iktar fl-oratorju. Jien insistejt li nkun naf x'gara, imma hu xorta baqa ma' qallijx. Kienu il-hbieb li gibduni l-barra, u ta' dan nirringrazzjom. Bqajt sal-lum il-gurnata ma' nafx x'kienet ir-raguni vera ghalkemm gewwa fija nhoss li dan kien gara minhabba dak il-fit li kelli gimghat qabel. Imhabba l-epilessija gejt imkecci, michud u iddiscriminat.
Incidenti bhal dawn ghandhom jigu evitati. Il-lum il-gurnata, id-diskriminazzjoni kontra xi forma ta' dizabilita tmur kontra l-ligi "Opportunitajiet Indaqs ghall Persuna b-Dizabilita",. Izda fiz-zmien imsemmi din il-ligi kienet ghada ma' tezistix.

Ghaldaqstant kull persuna ghanda tkun taf x'inhi l-epilessija u kif tista tghagixxi jekk ikum hemm xi hadd li jaghtih 'fit' quddiema. B'hekk wiehed ikun jista jifhem li m'hemm l-ebda periklu billi jkun qieghed ma' persuna li ghandha l-epilessija".

Sfortunatament, stejjer bhal din ta' ghawn fuq huma komuni hafna. Iqanqlu memorji koroh li meta saru setghu kissru l-moral ta'dak li jkun, li jistghu jwasslu li wiehed jitlef il-fiducja fih innifsu u l-istima tieghu innifsu. Rizultat li jeffettwa l-personalita u l-kapacita tal-persuna k-koncernata sal-mewt. Kemm hu mportanti li lit-tfal qatt ma' natghuhom x'jifmu li ghal xi raguni mhumiex daqs hadd iehor, jew li mhumiex kapaci daqs tfal ohra.

Twegiba tal-kompetizzjoni Nru. 4.
Mistoqsija. Skeletru ried jaqsam it-trieq biex imur f'hanut in-naha l-ohra. X'kien jismghu l-hanut ?
Twegiba. The Body Shop.
Rebbieh: Hadd ma' wiegeb tajjeb.

Lotterija B'xejn.
Il-membri li jattendu ghal laqgha ta' t-13 ta' Novembru jippartecipaw b'xejn f'lotterija ghal voucher ta' Lm 5.00 min ghand il-EUROSPORT.

Godwin Cachia. *Segr. Onor.*
Gostna, 51, Triq il- Hemel, Swieqi. Stj 04. Tel. 21370381. E mail godcac@global.net.mt